

Den aktuelle politiske situasjon

Taler

Gro Harlem Brundtland

Dato

14 juni 1995

Sted

Folkets Hus, Oslo

Omstendigheter

Fellesforbundets landsmøte

- 1 Vi har alle her i landet vært sterkt opptatt av naturkatastrofen som har rammet Østlandet de siste 14. dagene. Den store flommen har minnet oss om hvor avhengig vi mennesker er av naturen, og hvordan den kan få overtak på oss. Men vi har også opplevd hvordan en enestående innsats og samhold er blitt
- 5 utløst når, farene har truet. Kommunenes folk, maskinkjørere, forsvaret, sivilforsvaret, naboer og mange frivillige har gjort en enestående innsats for å berge helse, miljø, hus og hjem.

- Vi har sett hvordan mange, døgn på døgn, har lempet sandsekker. Andre har
- 10 laget lapskaus og vafler til menneskapene. Vi så gravemaskinkjøreren som med fare for eget liv demmet elva som tok sin egen veg i Tretten. Vi hørte hvordan konkurransen mellom media ble snudd til samarbeid, der NRK og nærradioene slo kreftene sammen og sikret folk rask informasjon. Men den aller viktigste erfaringen er at solidaritetsfølelsen fortsatt er så sterk blant folk flest.

- 15 Vi står nå foran en periode der flomskadene kommer mer og mer til syne, og det blir tydelig hvilken innsats det kreves for å rette dem opp. Regjeringen la sist torsdag fram en proposisjon der vi ba om de nødvendige fullmakter fra Stortinget. Private hus og eiendom skal repareres eller fornyes. Offentlige anlegg
- 20 som veier, jernbane og kommunale bygninger skal settes i stand. Regjeringen prioriterer nå å frigjøre ressurser til taksering slik at erstatninger så raskt som mulig kan utbetales og tiltakene settes i gang.

- Kommunene kan få forskudd slik at en ikke trenger vente på at alle tall blir klare
- 25 og en endelig tilskuddsordning er etablert. I denne delen av landet vil oppgavene for bygge- og anleggsbransjen stå i kø. Jeg regner med at den store ansvarlighet vi har sett også vil vedvare, og at ingen vil nytte sjansen til urimelige prispåslag i en

slik spesiell knapphetsperiode. Konkurransetilsynet vil selvfølgelig følge
30 utviklingen nøye, men erfaringene fra orkanskadene på Vestlandet i 1992, var at
de næringsdrivende som bidro til gjenoppbygging, stort sett viste ansvarlig
opptreden.

Men vi skal ikke bare bygge opp igjen i de skadede områdene. Vi må også ta
35 lærdom av de nye erfaringene. Vi har sett verdien av at mye av ansvaret for
arbeidet er forankret lokalt. Bare slik kan man improvisere fram løsninger der og
da, tilpasset de akutte problemene. Men vi må se på om samspillet mellom det
lokale og sentrale apparatet er godt nok. Og vi må se på nye tiltak så vi bedre kan
begrense skadevirkninger av framtidige flommer.

40

Kjell Bjørndalen kunne under åpningen av dette landsmøtet fortelle at
forbundets økonomi er klart styrket, regnskapene viser overskudd og
medlemstallet stiger for første gang siden forbundet ble etablert i 1988. Jeg vil
ikke være stort dårligere enn Kjell og kan opplyse at Norge nå har en av de
45 sterkeste økonomiene i Europa. Antallet som er i arbeid øker kraftig, og
ledigheten er redusert. Produksjon og sysselsetting øker i industrien, etter en
lang periode der produksjonen stagnerte og antall ansatte gikk kraftig ned.
Investeringene i industrien øker sterkt, og for inneværende år kan det faktisk bli
snakk om en vekst i investeringene på mellom 30 og 40 prosent.

50

Denne framgangen har ikke kommet av seg selv, verken for Fellesforbundet eller
for landet. Vi har ikke fått noe gratis. Norge har et godt utgangspunkt i møte
med årene som kommer:

55 Som nasjon er vi nå i ferd med å kvitte oss med nettogjelden til utlandet. Vi har
ikke en statssektor som er forgjeldet, men tvert imot en stat med reserver. Og
slik må det være, for at vi igjen skal kunne møte økonomiske nedgangstider med
en offensiv politikk. Vi har en prisstigning som er omtrent på linje med de
landene vi konkurrerer med. I nesten seks år nå har den faktisk vært lavere. Vårt
60 næringsliv har bedret konkurranseevnen kraftig siden 1988. Det er tillit til den
norske krona, og vi har lavere rente enn de fleste av våre konkurrentland.

Dette er en situasjon vi kan være bekjent av. Den gir oss muligheter. Nå må vi
ikke skusle dem bort, men bruke dem til å gjøre et godt samfunn bedre - til å
65 trygge de arbeidsplassene vi har og til å skape de mange nye arbeidsplassene som
vi trenger.

Jeg er redd for at ikke alle partiene på Stortinget har tatt dette skikkelig inn over
70 seg under behandlingen av Revidert nasjonalbudsjett. Arbeiderpartiet har også
stilt seg bak økte bevilgninger til helse og utdanning. Men dette har vi sammen
med andre sørget for å dekke inn. Hadde de borgerlige partiene, anført av
Høyre, fulgt samme opplegg når de har plussset på budsjettet enda mer, hadde vi
ikke havnet i den situasjon vi nå ser ut til å få. Det blir resultatet når de andre
75 partiene ikke har noen felles inndekning for de økte utgiftene som de sammen
har skapt flertall for.

Er det da så farlig å øke utgiftene litt, når det nå går så godt? Jo, det er farlig. Vi
må passe på å ikke komme ut av det gode sporet, med lav prisstigning og lave
80 renter, som er resultatet av 9 års felles anstrengelser. Det er i oppgangstider vi må
holde igjen, for å ha noe å gå på den dagen vi igjen må bruke de offentlige
budsjettene mer aktivt for å holde aktiviteten oppe. Selv om vi nå har lagt de
største vanskelighetene bak oss, kan vi slett ikke slappe av. Vi må ikke få en ny
kostnadskarusell. Det er ødeleggende for alt vi har bygd opp, og det undergraver
85 mulighetene for det som er aller viktigste for oss: Arbeidet for å bekjempe
arbeidsledigheten og solidariteten med de arbeidsledige.

Noen vil sikkert spørre hvorfor vi likevel ikke kan bruke dem til å investere enda
mer i Norge, for bl.a. å få ledigheten enda mer ned. Svaret er at vi fortsatt vil
90 bruke mesteparten av oljeinntektene i Norge. Vi bruker dem til å bygge ut
kommunikasjonene, styrke utdanningen, bedre miljøet osv. Men når nå statens
oljeinntekter øker ytterligere, kan vi ikke bare bruke enda mer av dem i Norge.
Det vil gjøre oss mer avhengig av petroleumsinntektene, det vil skape
pressproblemer vi ikke ønsker og kommende generasjoner vil få liten glede av
95 inntektene. Slik må vi ikke stelle oss. Det er god økonomisk styring å sette av
penger i gode tider.

Den store utfordringen framover blir både å ta vare på de gode resultatene vi har
oppnådd og å oppnå nye. Det er i oppgangsperioder med økt fortjeneste i
100 arbeidslivet at den solidariske inntektspolitikken settes på særlige prøver.
Inntektspolitikken og Regjeringens solidaritetsalternativ må fortsatt være en
bærebjelke i den økonomiske politikken, om vi skal greie å stå distansen fullt ut
og gjenopprette den fulle sysselsettingen. Alle grupper må ta hensyn til at
sysselsettingen må settes foran andre ønsker.

Vi har mye å takke det inntektspolitiske samarbeidet for. Uten det hadde det ikke vært mulig å bruke statsbudsjettet så aktivt og å ha stå store budsjettunderskudd som vi har hatt i en del år nå. Det har tært på statsfinansene. Men uten denne aktive politikken ville ledighetsproblemene hatt et helt annet omfang i dag.

Nå bedres statsfinansene, fordi oljeinntektene øker, men også fordi det går mye bedre i fastlandsøkonomien. Neste år venter vi et overskudd i statsbudsjettet, slik at vi kan sette av penger i oljefondet. Dette er penger vi skal sette til side for å unngå å sende ubetalte regninger til våre barn og barnebarn. Oljerikdommene tilhører landet, og inntektene må fordeles over flere generasjoner. Dette handler om solidaritet med dem som kommer etter oss.

Hvis vi ikke greier å videreføre en solidarisk inntektspolitikk som sikrer fortsatt lav inflasjon og en ytterligere bedring av konkurranseevnen, er det først og fremst de arbeidsledige som taper. Men i tillegg vil mange flere av dem som er i arbeid, få arbeidsplasser som blir mindre trygge.

Når Fellesforbundet neste gang samles til landsmøte, vil det bare være noen få måneder igjen til neste tusenårsskifte. Det 20. århundre har i Norge, i Norden og også i en del andre vest-europeiske land vært arbeiderbevegelsens århundre. Det har vært et århundre preget av sosial forbedring og utjevning, av økt respekt for og verdsetting av det vanlige menneskes arbeid og innsats. Vi har opplevd en stadig utvikling av demokratiet.

Grunnlaget for denne jobben har ligget i den sosialdemokratiske ideologi.

Vi har gitt folk økt frihet gjennom sosial trygghet og like muligheter. Vi har evnet å skape økonomisk vekst gjennom en moderne og produktiv blandingsøkonomi. Vi har fått en stadig bredere erkjennelse av at vi lever av hverandres innsats. Vi har oppnådd det at forståelsen av hvor viktig fellesskapet er, har blitt større.

Dette har gjort Norge til et av verdens beste og tryggeste land å leve i. Det er disse kvalitetene og disse verdiene vi må bygge videre på inn i det neste århundre.

Tenk hvilke forandringer det norske samfunnet har gått gjennom i dette

århundre. Utfordringene framover blir ikke mindre. En av disse er hvordan vi skal organisere og finansiere velferdsordningene våre. I Velferdsmeldingen som ble lagt fram sist torsdag, gjennomgår Regjeringen de store utfordringene vi står foran de nærmeste ti-årene.

150

I 1967, da folketrygden ble innført, var det 312 000 alderspensjonister i folketrygden. I dag er det dobbelt så mange. Og i 2030 viser prognosene at vi har 940 000 alderspensjonister - tre ganger så mange som i 1967. I tillegg stiger folketrygdens utgifter sterkere enn antall pensjonister, fordi flere får større
155 tilleggspensjon. Etter det vi nå vet, betyr det at folketrygdens utgifter til alderspensjoner vil stige fra 44 milliarder i 1993 til 97 milliarder i 2030, og da regner vi ikke med reguleringene av grunnbeløpet.

160

Flere eldre betyr også økt behov for tjenester innen eldreomsorgen og helsesektoren. Bare innen eldreomsorgen vil bare endringene i befolkningssammensetningen alene kreve en økning i utgiftene til pleie og omsorg fra 25 milliarder i 1993 til 43 milliarder i 2030; altså nesten en fordobling. Behovet for sysselsetting i kommunesektoren øker med 100 000 årsverk som følge av befolkningsendringer og alderssammensetning. Alt dette er
165 illustrasjoner, og det kan være noe usikkert hvor mange barn som fødes og hvor lenge vi lever. Men vi vet nok om det store bildet: Det å opprettholde og tilpasse velferdsordningene til nye behov, blir en formidabel oppgave. Regningen skal betales i neste århundre.

170

Skal vi klare disse utfordringene - og det skal vi - er det bare en oppskrift som nytter: Vi må ha mange i arbeid og vi må sammen skape det vi skal bruke. For det første vet vi at arbeid er et gode for den enkelte. Det gir egenverdi, selvrespekt og sosial tilhørighet å kunne leve av eget arbeid. Men som samfunn er vi også avhengig av høy verdiskaping for å kunne fordele og for å kunne sette
175 inn ressurser til nye oppgaver. Da må vi ha alle i arbeid. Høy sysselsetting gir både økt verdiskaping og lavere offentlige utgifter til arbeidsledighetstrygd og uførepensjon.

180

Derfor må vi holde stø kurs, få ledigheten ned og sysselsettingen opp. Da må vi også holde fast ved arbeidslinja, både i den økonomiske politikken og i velferdspolitikken. De som ikke kan være i arbeid, skal ha trygghet gjennom våre trygdeordninger. Men det er ikke noe godt mål på kvaliteten i velferdssamfunnet å ha flest mulig på trygd.

Vi må i årene framover legge stor vekt på sammenhengen mellom arbeid og velferd. Uten et sterkt og fremtidsrettet næringsliv får vi heller ikke et trygt grunnlag for velferden.

190 Noen bruker disse utfordringene til å forlange omfattende forandringer i folketrygdens pensjonsordninger. Andre tegner et skremmebilde av at folketrygden er usikker, så her må hver og en sikre seg selv ved å tegne egen pensjonsordning eller få arbeidsgiveren til å lage gode tjenestepensjonsordninger.

195

Slike individuelle forsøk på å sikre seg selv, gjør ikke vår felles utfordring lettere. Et økende omfang av tjenestepensjonsordninger øker bedriftenes kostnader og svekker skattefundamentet. Det svekker dermed finansieringen av blant annet folketrygden. Til syvende og sist betyr jo det at skattetrykket for dem uten
200 private pensjonsordninger må øke, hvis vi skal opprettholde de samme inntektene til velferdsstaten. Det er neppe god fordelingspolitikk.

Vårt hovedbudskap er å slå ring om folketrygden som en bærebjelke i samfunnet vårt. 700 000 yrkesaktive har ingen annen pensjonsordning enn folketrygden.

205 De, og alle andre, skal vite at vårt system med en folketrygd som både omfordeler til fordel for de med laveste inntekter, og tilleggspensjoner som avspeiler inntektene i yrkesaktiv alder, det skal bestå. Samtidig skal vi utvikle et godt tjenestetilbud til det økende antallet eldre og ta mulighetene i bruk på helsesektoren. Dett er høye ambisjoner, selv om det for mange oppfattes som
210 selvfølgeligheter . Det stiller krav til oss alle, og det stiller store krav til politikken framover.

Behovet for verdiskaping og høy sysselsetting er også den viktigste grunnen til at Regjeringen i meldingen ikke vil gå inn for nye forslag om kortere arbeidstid og
215 lavere pensjonsalder. Fra enkelte får vi høre at lavere pensjonsalder kunne være et virkemiddel for å få ned ledigheten. Nå er det av flere grunner tvilsomt hvilken sysselsettingseffekt dette ville hatt. Men det viktigste er at vi ikke kan styre pensjonsalderen ut fra hvordan de økonomiske konjunkturerne svinger.

220 Hvis det var slik at vi så for oss at høy arbeidsledighet ville bli en varig tilstand, kunne lavere pensjonsalder ha noe for seg. Da kunne det være riktig å redusere arbeidsstyrken. Men det er ikke en slik framtid vi ser foran oss. Tvert om er det

store oppgaver som venter på å bli løst. Jeg nevnte nettopp de nye 100.000
225 årsverkene i kommunehelsetjenesten, bare som en illustrasjon.

Det vi legger opp til er jo at sysselsettingen skal øke i årene som kommer.
Paradoksalt nok kan problemet litt inn i det neste århundre heller være mangel
på arbeidskraft enn mangel på arbeidsoppgaver!

230 Det betyr likevel ikke at arbeidsløshetsproblemet blir borte av seg selv. Vi
opplever nå en veldig vekst i sysselsettingen. I løpet av 1994 og -95 vil vi trolig få
en økning på vel 60.000 personer, mens tallet på ledige bare går ned med rundt
20.000. Ledighetsproblemet må derfor fortsatt ha stor oppmerksomhet. Derfor
235 legger vi opp til et høyt nivå på arbeidsmarkedstiltakene.

Men kanskje enda mer enn fokusering på antallet, bør vi være opptatt av
innretningen på tiltakene. Svært mye tyder nå på at det er eldre arbeidstakere
som opplever de største problemene på arbeidsmarkedet. Jeg tenker ikke da bare
240 på dem som raskt nærmer seg pensjonsalderen, men også på dem som fremdeles
skulle ha flere år foran seg i arbeidslivet. Vi har derfor rettet flere av tiltakene inn
mot eldre arbeidstakere, som dessverre altfor ofte er å finne blant de
langtidsledige.

245 Men tiltak er ikke nok. Arbeidsgiverne må bli flinkere til å se verdien av
arbeidskraft med erfaring. Samtidig må nok eldre arbeidstakere i større grad enn
før, se hvor viktig det er med omskolering og oppdatering. Det er aldri for seint
å lære noe nytt. Jeg er glad for det arbeid LO og NHO nå har satt i gang for å
kartlegge både hvilke kunnskaper som finnes i bedriftene og hva som vil være
250 behovet. Mange vil nok da oppdage verdien av å beholde og skolere sin
arbeidskraft framfor å kvitte seg med den.

Vi deler disse utfordringene for velferdssamfunnet med våre europeiske naboer
og samarbeidsland, og må møte dem sammen. For også våre muligheter påvirkes
255 av en internasjonalisert økonomi og et globalt informasjonssamfunn.

Arne Garborg skrev for over hundre år siden om dem som "ville melda Noreg ut
av Europa". Han skrev at "Dei kom ingen veg. Frå St. Olavs tid høyrer Norig
med til Europa. Og vegen mellom Norig og Europa vert for kvar tid stuttare".

260 Nei, vi kan ikke melde Norge ut av Europa. Skal vi trygge arbeidsplassene og ta

vare på velferden, må vi se sammenhengene - mellom det som skjer utenfor Norges grenser og hvordan hver og en av oss påvirkes i vårt hverdagsliv. Dette er
265 avgjørende for alle lands evne til å trekke sammen i det nye Europa. Det er avgjørende for at demokratiet kan virke og få friskt oksygen. Det er avgjørende for at demokratiet kan ta nye beslutninger - ikke bare for å ta vare på det vi allerede har oppnådd, men også for en bedre framtid.

270 Et flertall gikk i mot at Norge skulle være medlem av den Europeiske Union. Men folket sa ikke nei til norsk deltakelse i Europa. Vi er en del av det økonomiske kretsløpet - vi er en del av det sosiale, kulturelle og politiske Europa. Derfor skal vi ikke vende Europa ryggen, men møte utfordringene og gjøre det vi kan for at Norges stemme blir hørt.

275 Derfor deler jeg de analyser og visjoner som ligger i det handlingsprogram dere skal behandle på dette landsmøtet. Dere peker på behovet for et tettere internasjonalt samarbeid både for å løse våre egne utfordringer, men også for å bekjempe nød og elendighet i verden. Forpliktende internasjonalt samarbeid er
280 kort og godt en helt nødvendig visjon å ha med seg inn i det neste århundre.

Vårt økonomiske forhold til EU er i dag ordnet gjennom EØS-avtalen. Denne avtalen har gitt viktige bidrag til den oppgangen vi opplever i norsk økonomi. Den har gitt bedriftene sikkerhet for at de samme spillereglene gjelder ute som
285 hjemme. De har sikret og skapt grunnlag for mange arbeidsplasser i hele landet.

Det er riktig at EØS-avtalen gir oss begrenset innflytelse på beslutningene i forhold til fullverdig deltakelse i EU. Vår mulighet til å påvirke ligger tidlig i løpet - når Kommisjonen arbeider med sine forslag til vedtak. Når vedtaket er
290 fattet, har vi valget mellom et ja eller nei.

Retten til å si nei er vi rede til å bruke, men ikke misbruke. Vi ønsker å unngå at EØS-avtalen blir uthulet av unntak. Det rammer i det lange løp Norge og norske arbeidsplasser langt sterkere enn EU.

295 Samtidig er det opp til medlemslandene - både i EØS og EU - å følge opp direktivene i egen lovgivning. Slik er det f.eks. med direktivet om konsernfaglig samarbeid. Om få dager kan direktivet bli vedtatt i EØS-komiteen og da vil det gjelde også hos oss - som i de 15 EU-landene. I tråd med nærhetsprinsippet bør
300 denne saken følges opp nærmest mulig dem den angår. Derfor legger vi vekt på

at direktivet blir innarbeidet avtaleveien - som resultat av direkte forhandlinger mellom LO og NHO.

305 Direktivet er et minimumsdirektiv. Det betyr at partene ikke kan forhandle seg fram til dårligere vilkår enn det som er nedfelt i direktivet. Det er det da heller ingen grunn til. Vi bør jo tvert om ha større ambisjoner her i Norge med våre lange tradisjoner med å oppnå resultater gjennom forhandlinger mellom partene i arbeidslivet.

310

Jeg vet flere mener at disse forhandlingene går for sakte her hjemme. Men fortsatt må vi stå på forhandlingsveien - det gir i lengden bedre resultater og et bedre grunnlag for den lovgivning som er nødvendig i siste omgang.

315 Direktivet om konsernfaglig samarbeid ble vedtatt i EU etter flere tiårs kamp. Kjell Bjørndalen pekte på at fagbevegelsen er nødt til å utvikle et samarbeid om tariffpolitiske mål på europeisk nivå. Det er en helt riktig vurdering. Alle sider av samfunns- og arbeidslivet har i dag en europeisk og internasjonal side. Skal fagbevegelsen ta vare på og styrke sin innflytelse, må den også styrke seg på det europeiske og internasjonale nivå.

320

Regjeringen arbeider nå for å bedre samordningen av norsk representasjon i utlandet. Eksportfremmende arbeid blir en stadig viktigere del av utenrikstjenestens arbeid - for å bistå norsk næringsliv og trygge norske arbeidsplasser. Det vil kreve økte kunnskaper om markeder og om bedriftenes virksomhet. Det vil også kreve bedre kunnskaper om det faglige samarbeidsnettverket over landegrensene. Dette vil vi legge vekt på i opplæringen av yngre medarbeidere i utenrikstjenesten. Og LO og forbundene bør selv aktivt og bredt gå ut og informere og skolere om denne viktige siden av nærings- og arbeidslivets virke. En ide kunne kanskje være å tilby UD-aspiranter noen dager på Thorbjørnrud for skolering i faglige spørsmål.

325

330

I tillegg til den solidariske inntektspolitikken har kanskje omleggingen av skattepolitikken vært det viktigste bidraget til den positive utviklingen i økonomien vi nå opplever. Vi har nå et skattesystem som sikrer at folk mer enn tidligere betaler skatt etter evne. Før hadde vi et system der stat og kommune betalte en høyere del av privatfolks renteutgifter jo mer de tjente. Foruten at ordningen var urettferdig, stimulerte den særlig høyinntektsgrupper til å lånefinansiere et høyt forbruk. Med dagens skattesystem sparer alle 28 øre i skatt

335

pr. krone i rentefradrag. Likevel, la oss ikke glemme så fort: Selv om de fleste etter hvert så urimelighetene i det gamle systemet, var det svært krevende å gjennomføre skattereformen!

345 De endringene vi har gjennomført i de siste åra, har redusert problemet med null-skatteyttere. Vi ser færre av dem som lever på solsidene, men betaler skatt som en uteligger. For det er ikke slik at det er nok å betale skatten med glede, det må helst skje med klingende mynt!

350 Fredag behandler Odelstinget den såkalte delingsmodellen i skattereformen. Selv om det var sider ved delingsmodellen det var grunn til å se på - det skulle egentlig bare mangle etter en så omfattende skattereform - har den ikke fått en rettferdig omtale i den offentlige debatt. Denne modellen sikrer nemlig at vi har fått en langt mer rettferdig beskatning mellom lønnstakere og privat
355 næringsdrivende. En stor skjevhet er med det rettet opp.

De justeringene Stortinget nå vedtar, imøtekommer kravene om at skattesystemet bedre skal bygge opp under aktivt eierskap og samtidig sikre en bedre fordeling ved å øke skatten på noen av de høyeste inntektene. Endringene
360 har støtte fra et bredt flertall i Stortinget.

Skatt er uvanlig komplisert, og i utformingen av skattesystemet er det mange hensyn som må veies opp mot hverandre. Det skal både gi god fordeling og være et enkelt system. Samtidig skal det stimulere til næringsvirksomhet. I tillegg har
365 hele denne prosessen vist at det ikke bare er enkelt å få til skatteendringer med et sprikende borgerlig flertall på Stortinget. Her har vi med mange og ulike interesser å gjøre. Når vi nå likevel lyktes med å få mellompartiene med, skyldes det at de - i alle fall Kristelig Folkeparti - har et fordelingspolitisk syn som ikke står så langt fra vårt eget.

370 Trygging av arbeidsplassene er noe vi alle må være opptatt av. I en ny rapport fra klubbledelsen ved Kværner Egersund står det: "Det er ikke selvsagt at det alltid er arbeid på Kværner". Klubben skriver om at vi ikke kan ta hverken bedrift eller arbeidsplasser som en selvfølge. Rapporten, sier klubbleder Colin Kane, er et
375 varsku til medlemmene, til bedriftsledelse, til lokale og sentrale politikere om at vi må være beredt på nye krav og nye omstillinger.

Klubben har helt rett. Og dette er særlig aktuelt for en bedrift som har hatt

380 oljevirkksomheten som sitt viktigste, ja så og si eneste marked. Investeringene i
Nordsjøen begynner nå å avta. Bedrifter som er avhengig av denne
virkksomheten må se seg om etter nye muligheter. Også myndighetene ser det
som en viktig oppgave. Det er en av grunnene til at vi på torsdag la fram en
stortingsmelding om Norge som gassnasjon og bruk av gass i Norge. Meldingen
385 ser på Norges stilling som gassprodusent og stor gassleverandør til Europa. Den
ser på bruk av gass i Norge i dag og forutsetningene for en videre utvikling.

De norske gassreservene er en viktig del av vår nasjonalformue og vi må forvalte
dem i et langsiktig perspektiv. Vi har satt oss flere hovedmål i gasspolitikken:

390 Gassressursene skal gi landet inntekter og bidra til å sikre velferd og sysselsetting
langt inn i neste århundre. Gassressursene skal bidra til et renere miljø ved å
framstå som et konkurransedyktig alternativ til kull og kjernekraft.
Gassressursene skal bidra til å styrke norsk næringsliv og vår industrielle
395 utvikling.

I løpet av de nærmeste 10 årene vil den norske gassproduksjonen bli mer enn
fordoblet. Det vil gi oss inntekter som vil gjøre oss bedre i stand til å trygge
velferden, utvikle kunnskap og teknologi og bygge opp finansielle reserver. På
400 denne måten vil inntektene fra gassproduksjonen også bidra til å skape
sysselsetting i andre sektorer.

Produksjon og transport av gass, og bygging av terminaler og
behandlingsanlegg, vil gi viktige oppdrag til norsk industri. Vi har bygget opp et
405 høyt teknologisk nivå innenfor denne virksomheten, og vår industri vil stå seg
godt i konkurransen om oppdragene.

Gass vil snart være tilgjengelig på tre steder på kysten. Det gir nye perspektiver
og muligheter for bruk av gass i Norge. I tillegg vil vi ha muligheter for å bygge
410 gasskraftverk i Norge. I gassmeldingen har Regjeringen sagt at gasskraftverk bare
er aktuelt i den grad det er lønnsomt og at det bidrar til et bedre miljø.

Petroleumssektoren betyr mye for norsk økonomi og for sysselsettingen. Vi har
i løpet av et par ti-år bygget ut en sektor der vi i dag er ledende både når det
415 gjelder kunnskap og teknologi. Dere i Fellesforbundet er naturlig nok særlig
opptatt av framtida for denne virksomheten. I den uttalelsen dere vedtok på
søndag om lissensdirektivet, uttrykker dere bekymring for hvilken virkning

dette direktivet kan få for norsk virksomhet og norske arbeidsplasser.

420

Regjeringen deler ikke en slik bekymring, i alle fall ikke på grunn av direktivet. Hadde vi sett det slik, hadde vi ikke gått inn for det. Norske offshore-selskaper er i dag i stand til å møte en stadig sterkere konkurranse. Det som vil avgjøre denne bransjens framtid er etter Regjeringens oppfatning, ikke å ha et regelverk som stenger andre land ute fra virksomheten. Det avgjørende vil derimot være vår evne til å finne og utvikle ressurser, det er vår evne til å redusere kostnadene, det er vår evne til å bli enda bedre på miljøområdet og det er vår evne til å gjøre ting kort og godt billigere og bedre på norsk kontinentalsokkel. Og det bør vi være best til.

430

I uttalelsen fra landsmøtet krever dere at vi gjennom forhandlinger med EU får klarlagt at Norge kan benytte alternativ anbudsprosedyre for leveranser til oljevirksomheten på linje med Storbritania. Ja, det er vi innstilt på - vi vil be om forenklet prosedyre, slik bl.a. Nederland har fått.

435

Utvikling av vår gass- og oljeproduksjon er naturlig nok knyttet til debatten om faren for ødeleggelser av klimaet. Noen mener at vår aktivitet på sokkelen er helt uforenlig med det å være en pådriver og et foregangsland i miljøspørsmål. Det er udiskutabelt at produksjon av olje og gass fører til klimautslipp. Men spørsmålet er om det globale klimaproblemet var blitt mindre om vi hadde hatt en noe lavere utvinning, som SV og mellompartiene går inn for.

440

Svaret er at det vet vi ikke, fordi vi vet ikke hvordan alternativ energi da hadde blitt produsert. Men det mest sannsynlige er at alternativet hadde vært økt forbrenning av kull, som miljømessig er langt verre. Det er faktisk slik at om bare 5 prosent av vår forventede gassproduksjon i år 2005 går til erstatning av kull, så ville CO₂-utslippene i Europa blitt redusert like mye som utslippene fra all norsk produksjon og transport av gass!

445

Vi skal ikke unnta olje- og gassproduksjonen fra vårt klimaregnskap eller vår klimapolitikk. Vi er i dag verdens eneste oljeproduserende land som pålegger CO₂-avgift på oljevirksomheten. Og vi skal gjøre mer for å redusere utslippene, men vi kan ikke gjøre alt over natta. Det ville i så fall kostet svært mye, og vært lite kostnadseffektivt.

455

Noen prøver å framstille det som at Norge er blitt en sinke i klimapolitikken.

Sannheten er faktisk ikke slik:

460 Vi har verdens høyeste miljøavgifter. Ingen andre land skattlegger utslipp av klimagasser så hardt som Norge. Norsk industri betaler dobbelt så høye avgifter på fyringsolje som svensk, som betaler de nest høyeste avgiftene. Ingen andre land enn Norge har innført CO2-avgifter for olje- og gassvirksomheten. Utslippene fra norsk sokkel er bare 1/10 av utslippene fra britisk.

465

Vidar Brynsplass, som dere alle kjenner, uttalte til Magasinet for fagorganiserte for en tid siden at "Vi lever ikke av de kravene vi til en hver tid stiller, men av de resultatene vi oppnår på medlemmenes vegne". Han har erfart det. Det faglig politiske samarbeidet både lokalt på Kongsberg, hvor han kommer fra, og
470 samarbeidet i Fellesforbundet sentralt, har gitt resultater. Det å stå på utsiden og konkurrere om å skrike høyest, imponerer ingen når alternativet er konstruktivt og målrettet samarbeid.

Og det er nettopp konstruktivt samarbeid som har bragt landet framover de
475 senere åra. Det er dette samarbeidet som har gitt oss:

Vekst i reallønningene med små nominelle tillegg. Både lønnstakere og pensjonister har fått merke at prisstigningen ikke spiser opp tilleggene. Fordobling av tallet på barnehageplasser, og skolestart for seks-åringer fra 1997.
480 Rett til videregående opplæring for all ungdom mellom 16-19 år. Kraftig økning i tallet på studieplasser. Avtalefestet pensjon fra 64 år. Ett års betalt fødselspermisjon. Lav prisvekst og lave renter. Sterk vekst i sysselsettingen og nedgang i arbeidsløsheten.

485 Alt i alt har vi oppnådd synbare resultater for folk flest, med høyere levestandard, lettere hverdag for mange og sikrere arbeidsplasser. Og miljøet er blitt langt renere. Forurensningene har vært i sterk retur, selv om det ofte høres helt annerledes ut i deler av debatten.

490 Det er med disse resultatene vi skal gå aktivt inn i kommune- og fylkestingsvalgkampen. Vi har ingen grunn til å skamme oss over det som er oppnådd. Vi skal minne våre motstandere om at det er en enkel sak å overby både i kommunestyret, fylkestinget og på Stortinget, så lenge man ikke har ansvaret med å gjøre opp regninga.

495

Samfunnet vil alltid stå overfor nye utfordringer og nye oppgaver. Vi har ikke alle svarene. Men så lenge vi evner å gå inn i utfordringene, ja så lenge vil arbeiderbevegelsen være den sterkeste samfunnsomformende kraft.

500

Politikk er til syvende og sist å skape grunnlag for å få til det menneskene er opptatt av. Ideer alene hjelper ikke, hvis ikke evnen og kraften for å få dem gjennomført er til stede. Det er nettopp dette som har vært så sentralt i det faglig politiske samarbeidet. Det er derfor vi også har oppnådd så mye her i landet!

505

Derfor er dette samarbeidet også redskapen for å komme videre.

Takk for oppmerksomheten!

Kilde

510

www.regjeringen.no

URI

<https://www.virksommeord.no/tale/den-aktuelle-politiske-situasjon>

515

520

525

530